

SPRENDIMAI

KOMISIJOS SPRENDIMAS

2011 m. gruodžio 20 d.

dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 106 straipsnio 2 dalies taikymo valstybės pagalbai, kompensacijos už viešąją paslaugą forma skiriamai tam tikroms įmonėms, kurioms pavesta teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugas

(pranešta dokumentu Nr. C(2011) 9380)

(Tekstas svarbus EEE)

(2012/21/ES)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 106 straipsnio 3 dalį,

kadangi:

(1) Sutarties 14 straipsnyje reikalaujama, kad Europos Sąjunga, nepažeisdama Sutarties 93, 106 ir 107 straipsnių, naudotųsi savo įgaliojimais taip, kad visuotinės ekonominės svarbos paslaugų teikimo principai ir sąlygos atitiktų jų paskirtį;

(2) kad visuotinės ekonominės svarbos paslaugų teikimo principai ir sąlygos atitiktų jų paskirtį, gali būti reikalinga finansinė valstybės parama, kuri būtų teikiama daliai sąnaudų arba visoms sąnaudoms, susidarantioms vykstant su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus, padengti. Vadovaujantis Sutarties 345 straipsniu, kaip jis išaiškintas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo, nesvarbu, ar visuotinės ekonominės svarbos paslaugas teikia valstybinės, ar privačios įmonės;

(3) Sutarties 106 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad įmonėms, kurioms pavesta teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugas, arba pajamų gaunančioms monopolinėms įmonėms, taikomos Sutartyje nustatytos taisyklės, visų pirma konkurencijos taisyklės, jei šių taisyklių taikymas teisiškai ar faktiškai netrukdo atlikti joms pavestų uždavinių. Taigi tai prekybos plėtojimui neturi daryti tokio poveikio, kuris prieštarautų Sąjungos interesams;

(4) Teisingumo Teismas sprendime *Altmark* ⁽¹⁾ byloje nustatė, kad remiantis Sutarties 107 straipsniu, kompensacija už viešąją paslaugą nėra laikoma valstybės pagalba, jei tenkinami visi toliau nurodyti keturi kriterijai. Pirma, įmonė pagalbos gavėja turi iš tiesų vykdyti su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus, o įsipareigojimais turi būti aiškiai apibrėžti. Antra, kriterijai, kuriais remiantis apskaičiuojama kompensacija, turi būti objektyviai ir skaidriai nustatyti iš anksto. Trečia, kompensacija neturi viršyti sumos, kuri yra būtina siekiant atlyginti visas arba dalį su viešąja paslauga susijusių įsipareigojimų vykdymo išlaidų, atsižvelgiant į atitinkamas įplaukas ir nuosaukų pelną. Galiausiai, jei įmonė, kuriai pavesta vykdyti su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus, konkrečiu atveju nėra atrenkama vadovaujantis viešojo pirkimo konkurso tvarka, sudarančia sąlygas atrinkti konkurso dalyvį, galintį teikti tas paslaugas mažiausiomis bendruomenei išlaidomis, reikalingos kompensacijos dydis turi būti nustatytas remiantis išlaidų, kurias gerai valdoma ir turinti pakankamai išteklių vidutinė įmonė būtų patyrusi vykdydama tuos įsipareigojimus, analize;

(5) kai šių kriterijų nesilaikoma ir tenkinami bendrieji Sutarties 107 straipsnio 1 dalies taikymo kriterijai, kompensacija už viešąją paslaugą laikoma valstybės pagalba ir jai taikomi Sutarties 93, 106, 107 ir 108 straipsniai;

(6) be šio sprendimo yra trys dokumentai, svarbūs taikant valstybės pagalbos taisykles kompensacijai už visuotinės ekonominės svarbos paslaugų teikimą:

a) naujas komunikatas dėl Europos Sąjungos valstybės pagalbos taisyklių taikymo kompensacijai už

⁽¹⁾ Byla C-280/00 *Altmark Trans* ir *Regierungspräsidium Magdeburg* prieš *Nahverkehrsgesellschaft Altmark*, 2003 m., Rink. p. I-7747.

visuotinės ekonominės svarbos paslaugų teikimą⁽¹⁾, kuriame išaiškinamas Sutarties 107 straipsnio ir *Altmark* kriterijų taikymas tokiai kompensacijai;

b) naujas reglamentas, kurį ketina priimti Komisija, dėl Sutarties 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai už VESP teikimą, kuriame nustatomos tam tikros sąlygos, įskaitant kompensacijos sumą, kuriomis kompensacija už visuotinės ekonominės svarbos paslaugą laikoma neatitinkančia visų 107 straipsnio 1 dalies kriterijų;

c) peržiūrėtos bendrosios nuostatos dėl valstybės pagalbos kompensacijos už viešąją paslaugą forma⁽²⁾, kuriose nurodoma, kaip Komisija analizuos atvejus, kuriems šis sprendimas netaikomas ir apie kuriuos turi būti pranešta Komisijai;

(7) 2005 m. lapkričio 28 d. Komisijos sprendime 2005/842/EB dėl EB sutarties 86 straipsnio 2 dalies taikymo valstybės pagalbai kompensacijos už viešąją paslaugą forma skiriamai tam tikroms įmonėms, kurioms patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas⁽³⁾, nurodyta Sutarties 106 straipsnio 2 dalyje numatytos išimties reikšmė ir apimtis bei nustatytos taisyklės, leidžiančios veiksmingai tikrinti, ar tenkinami šioje nuostatoje išdėstyti kriterijai. Šis sprendimas pakeičia Sprendimą 2005/842/EB; šiame sprendime nurodomos sąlygos, kuriomis valstybės pagalbai kompensacijos už visuotinės ekonominės svarbos paslaugą forma netaikomas išankstinio pranešimo reikalavimas pagal Sutarties 108 straipsnio 3 dalį ir ji gali būti laikoma suderinama su Sutarties 106 straipsnio 2 dalimi;

(8) tokia pagalba gali būti laikoma suderinama tik jeigu ji skiriama siekiant užtikrinti visuotinės ekonominės svarbos paslaugų, kaip apibrėžta Sutarties 106 straipsnio 2 dalyje, teikimą. Teismų praktika aiškiai rodo, kad nesant sektorinių Europos Sąjungos taisyklių šiuo klausimu, valstybėms narėms palikta didelė laisvė apibrėžiant, kurias paslaugas priskirti visuotinės ekonominės svarbos paslaugoms. Todėl Komisijos uždavinys yra užtikrinti, kad, apibrėžiant visuotinės ekonominės svarbos paslaugas, nebūtų daroma akivaizdžių klaidų;

(9) jeigu tenkinamos tam tikros sąlygos, nedidelės kompensacijos sumos, skiriamos įmonėms, kurioms pavesta teikti

visuotinės ekonominės svarbos paslaugas, nedaro tokio poveikio prekybos plėtojimui ir konkurencijai, kuris prieštarautų Sąjungos interesams. Pranešti apie individualią valstybės pagalbą neturėtų būti reikalaujama, kai metinė kompensacijos suma nesiekia nustatytos sumos, su sąlyga, kad laikomasi šio sprendimo reikalavimų;

(10) atsižvelgiant į prekybos visuotinės ekonominės svarbos paslaugomis Sąjungoje plėtrą, kurią visų pirma liudija intensyvus tarptautinių paslaugų teikėjų vystymasis, ypač kai kuriuose vidaus rinkos plėtojimui labai svarbiuose sektoriuose, derėtų nustatyti mažesnę nei Sprendime 2005/842/EB nustatytą kompensacijos, apie kurią remiantis šiuo sprendimu pranešti nereikia, sumos ribą, kartu leidžiant šią sumą pavidimo laikotarpiu apskaičiuoti kaip metinį vidurkį;

(11) ligoninės ir už tam tikras socialines paslaugas atsakingos įmonės, kurioms patikėtos užduotys apima ir visuotinės ekonominės svarbos paslaugų teikimą, pasižymi tam tikromis ypatybėmis, į kurias būtina atsižvelgti. Ypač reikėtų atsižvelgti į tą faktą, kad dabartinėmis ekonominėmis sąlygomis ir dabartiniame vidaus rinkos plėtojimo etape socialinėms paslaugoms gali prireikti skirti didesnę nei šiame sprendime numatytą pagalbos sumą viešųjų paslaugų išlaidoms kompensuoti. Taigi dėl didesnės kompensacijos už socialines paslaugas sumos nebūtinai kyla didesnė konkurencijos iškraipymo rizika. Taigi įmonėms, teikiančioms tam tikras socialines paslaugas, įskaitant teikiančioms socialinį būstą socialiai remtiniams arba pažeidžiamiems asmenims, kurie dėl lėšų trūkumo negali susirasti būsto rinkos sąlygomis, taip pat turėtų būti suteikta galimybė pasinaudoti šiame sprendime numatyta nuostata dėl pranešimo reikalavimo netaikymo, net jeigu jų gaunama kompensacijos suma viršija šiame sprendime numatytą bendrąją kompensacijos ribą. Tas pats pasakytina ir apie ligonines, teikiančias sveikatos priežiūros, taip pat pirmosios pagalbos ir papildomas paslaugas, tiesiogiai susijusias su jų pagrindine veikla, ypač mokslinių tyrimų srityje. Kad socialinėms paslaugoms būtų taikoma nuostata dėl pranešimo reikalavimo netaikymo, jos turi būti aiškiai apibrėžtos kaip paslaugos, kuriomis tenkinami socialiniai poreikiai, susiję su sveikatos ir ilgalaikės priežiūros, vaiko priežiūra, galimybe įsidarbinti ir vėl integruotis į darbo rinką, socialiniu būstu ir pažeidžiamų grupių rūpyba ir socialine įtrauktimi;

(12) kiek tam tikra kompensacijos priemonė turi įtakos prekybai ir konkurencijai, priklauso ne tik nuo vidutinės metinės kompensacijos sumos ir susijusio sektoriaus, bet ir nuo bendros pavidimo trukmės. Todėl šis sprendimas turėtų būti taikomas ne ilgesniam nei dešimties metų pavidimo vykdymo laikotarpiui, pavyzdžiui, socialinio būsto srityje, išskyrus atvejus, kai ilgesnis pavidimo laikotarpis pateisinamas didelių investicijų būtinybe;

⁽¹⁾ OL C 8, 2012 1 11, p. 4.

⁽²⁾ OL C 8, 2012 1 11, p. 15.

⁽³⁾ OL L 312, 2005 11 29, p. 67.

- (13) tam, kad būtų taikoma Sutarties 106 straipsnio 2 dalis, atitinkamai įmonei valstybė narė turi būti pavedusi užduotį teikti tam tikrą visuotinės ekonominės svarbos paslaugą;
- (14) siekiant užtikrinti, kad būtų tenkinami Sutarties 106 straipsnio 2 dalyje numatyti kriterijai, būtina nustatyti konkretesnes sąlygas, kurių turi būti laikomasi pavedant užduotį teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugas. Kompensacijos dydį galima tinkamai apskaičiuoti ir patikrinti tik jei įmonės su viešąja paslauga susiję išpareigojimai ir bet kokie valstybės išpareigojimai yra aiškiai išdėstyti valstybės narės kompetentingų valdžios institucijų viename ar keliuose aktuose. To dokumento forma valstybėse narėse gali būti skirtinga, bet jame turi būti nurodytas bent įmonei skirtų su viešąja paslauga susijusių išpareigojimų tikslus turinys ir trukmė, taip pat, prireikus, skirtų su viešąja paslauga susijusių išpareigojimų apimama teritorija, suteiktos išimtinės ar specialios teisės, aprašytas kompensacijos mechanizmo ir kompensacijos nustatymo kriterijai, taip pat priemonės galimai kompensacijos permokai išvengti ir susigrąžinti. Siekiant užtikrinti skaidrumą dėl šio sprendimo taikymo, pavedime taip pat turėtų būti nuoroda į jį;
- (15) siekiant išvengti nepateisinamo konkurencijos iškraipymo, kompensacija neturėtų būti didesnė už įmonės patiriamas grynąsias išlaidas, susidariusias vykdant su viešąja paslauga susijusį išpareigojimą, įskaitant nuosaukų pelną;
- (16) kompensacija, viršijanti teikiančios paslaugą įmonės patiriamas grynąsias išlaidas, nėra būtina visuotinės ekonominės svarbos paslaugai teikti ir todėl yra laikoma su vidaus rinka nesuderinama valstybės pagalba, kuri turėtų būti grąžinta valstybei. Kompensacija, skirta visuotinės ekonominės svarbos paslaugai teikti, bet iš tikrųjų įmonės panaudota veiklai kitoje rinkoje kitais nei pavedime nurodytais tikslais, nėra būtina visuotinės ekonominės svarbos paslaugai teikti ir todėl taip pat gali būti laikoma su vidaus rinka nesuderinama valstybės pagalba ir turėtų būti grąžinta valstybei;
- (17) grynosios išlaidos, į kurias reikėtų atsižvelgti, turėtų būti apskaičiuojamos kaip skirtumas tarp visuotinės ekonominės svarbos paslaugos teikimo išlaidų ir už visuotinės ekonominės svarbos paslaugą gautų pajamų, arba, pasirinkus kitą variantą, kaip skirtumas tarp įmonės, vykdančios su viešąja paslauga susijusį išpareigojimą, grynųjų išlaidų ir tos pačios įmonės, nevykdančios tokio išpareigojimo, grynųjų išlaidų arba pelno. Visų pirma tais atvejais, kai dėl su viešąja paslauga susijusio išpareigojimo pajamos sumažėja (pavyzdžiui, dėl reguliuojamų tarifų), o išlaidos nekinta, turėtų būti įmanoma nustatyti grynąsias išlaidas, patirtas vykdant su viešąja paslauga susijusį išpareigojimą, atsižvelgiant į prarastas pajamas. Siekiant išvengti nepateisinamo konkurencijos iškraipymo, apskaičiuojant kompensacijos sumą turėtų būti atsižvelgiama į visas pajamas, gautas teikiant visuotinės ekonominės svarbos paslaugą (t. y. visas pajamas, kurių paslaugos teikėjas nebūtų gavęs, jei jam nebūtų paveltas paslaugos teikimo įpareigojimas). Tais atvejais, kai atitinkamai įmonei priklauso specialiosios ar išskirtinės teisės, susijusios su kita veikla nei visuotinės ekonominės svarbos paslaugų teikimas, už kurį skiriama pagalba, susijusios, dėl kurių gaunamas didesnis nei nuosaukus pelnas, arba įmonė naudojami kitomis valstybės suteiktomis lengvatomis, į jas būtina atsižvelgti nustatant įmonės pajamas, nepaisant jų klasifikavimo pagal Sutarties 107 straipsnį;
- (18) nuosaukus pelnas nustatomas kaip kapitalo grąžos norma, kurią apskaičiuojant atsižvelgiama į galinčios kilti rizikos laipsnį arba į rizikos nebuvimą. Kapitalo grąžos norma turėtų būti apibrėžiama kaip vidinė grąžos norma, kurią įmonė gauna iš pavedimo laikotarpiu investuoto kapitalo;
- (19) pelnas, kuris neviršija atitinkamos apsikeitimo sandorių normos, prie jos pridėjus 100 bazinių punktų, neturėtų būti laikomas nenuosaukiu. Todėl atitinkama apsikeitimo sandorių norma laikoma tinkama nulinės rizikos investicijos grąžos norma. 100 bazinių punktų pridėjimas reikalingas, *inter alia*, kompensuoti už likvidumo riziką, susijusią su pavedimo laikotarpiu paslaugos teikimui suteiktu kapitalu;
- (20) atvejais, kai įmonė, kuriai pavesta teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugą, nepatiria didelės komercinės rizikos, pavyzdžiui, dėl to, kad kompensuojamos visos paslaugos teikimo išlaidos, pelnas, kuris viršija orientacinę atitinkamų apsikeitimo sandorių normą ir papildomus 100 bazinius punktus, neturėtų būti laikomas nuosaukiu;
- (21) jeigu dėl konkrečių aplinkybių kapitalo grąžos normos naudoti neįmanoma, nustatydamos nuosaukų pelną valstybės narės galėtų remtis kitais nei kapitalo grąžos norma pelno dydžio rodikliais, pavyzdžiui, vidutine nuosavo kapitalo grąža, panaudoto kapitalo grąža, turto grąža arba pardavimo grąža;
- (22) siekdamas nustatyti, kas yra nuosaukus pelnas, valstybės narės galėtų įvesti skatinamuosius kriterijus, susijusius, pavyzdžiui, su teikiamos paslaugos kokybe ir našumo padidėjimu. Padidėjus našumui, teikiamos paslaugos kokybė neturėtų sumažėti. Pavyzdžiui, valstybės narės pavedime galėtų nustatyti veiklos našumo tikslus, pagal kuriuos kompensacijos dydis priklauso nuo tikslų įgyvendinimo masto. Pavedime gali būti nustatyta, kad jeigu

įmonė neįgyvendino tikslų, kompensacija turi būti mažinama taikant pavedime nurodytą apskaičiavimo metodą, o jeigu įmonė tikslus viršijo, kompensacija didinama taikant pavedime nurodytą apskaičiavimo metodą. Bet koks atlygis, susijęs su veiklos našumo padidėjimu, turėtų būti tokio dydžio, kad padidėjęs našumas būtų vienodai naudingas tiek įmonei ir valstybei narei, tiek (arba) naudotojams;

- (23) Sutarties 93 straipsnis laikomas *lex specialis* Sutarties 106 straipsnio 2 dalies atžvilgiu. Jame nustatytos taisyklės, taikomos kompensacijai už viešąją paslaugą sausumos transporto sektoriuje. Šis straipsnis išaiškintas 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1370/2007 dėl keleivinio geležinkelių ir kelių transporto viešųjų paslaugų ir panaikinant Tarybos reglamentus (EEB) Nr. 1191/69 ir (EEB) Nr. 1107/70 ⁽¹⁾, kuriame nustatytos taisyklės, taikomos kompensacijai už viešųjų paslaugų įsipareigojimų vykdymą viešojo keleivinio transporto sektoriuje. Valstybės narės savo nuožiūra sprendžia, ar taikyti šį reglamentą vidaus vandenų keleiviniam transportui. Remiantis reglamentu (EB) Nr. 1370/2007, kompensacijas sausumos transporto sektoriuje, atitinkančias to reglamento sąlygas, galima teikti apie jas nepranešus pagal Sutarties 108 straipsnio 3 dalį. Remiantis sprendimu *Altmark* byloje, kompensacija sausumos transporto sektoriuje, kuri neatitinka Sutarties 93 straipsnio nuostatų, negali būti laikoma suderinama su Sutartimi pagal Sutarties 106 straipsnio 2 dalies arba bet kokias kitas Sutarties nuostatas. Todėl šis sprendimas netaikomas sausumos transporto sektoriui;
- (24) priešingai nei sausumos transportui, jūrų ir oro transporto sektoriams taikoma Sutarties 106 straipsnio 2 dalis. Kai kurios oro ir jūrų transporto sektoriams taikomos kompensacijos už viešąją paslaugą taisyklės yra pateiktos 2008 m. rugsėjo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1008/2008 dėl oro susisiekimo paslaugų teikimo Bendrijoje bendrųjų taisyklių ⁽²⁾ ir 1992 m. gruodžio 7 d. Tarybos reglamente (EEB) Nr. 3577/92, taikančiame laisvės teikti paslaugas principą jūrų transportui valstybėse narėse (jūrų kabotažas) ⁽³⁾. Tačiau, priešingai nei Reglamente (EB) Nr. 1370/2007, šiuose reglamentuose nenumatytas nei galimos valstybės pagalbos elementų suderinamumas, nei įsipareigojimo pranešti pagal Sutarties 108 straipsnio 3 dalį netaikymas. Todėl šis sprendimas kompensacijai už viešąją paslaugą oro ir jūrų transporto sektoriuose turėtų būti taikomas su sąlyga, kad be šio sprendimo išdėstytų sąlygų, būtų tenkinamos, jei tinkama, ir sektoriams taikomos taisyklės, nustatytos Reglamentuose (EB) Nr. 1008/2008 ir (EEB) Nr. 3577/92;
- (25) konkrečiais atvejais, kai kompensacija už viešąją paslaugą skiriama už susisiekimo oro ir jūrų transportu su salomis paslaugas, taip pat skiriama oro uostams bei uostams,

teikiantiems visuotinės ekonominės svarbos paslaugas, apibrėžtas Sutarties 106 straipsnio 2 dalyje, reikėtų taip pat numatyti alternatyvias ribas, paremtas vidutiniu keleivių skaičiumi per metus, nes tai tiksliau atspindi šių veiklos rūšių ekonominę padėtį ir jų kaip visuotinės ekonominės svarbos paslaugų pobūdį;

- (26) išankstinio pranešimo reikalavimo netaikymas kai kurių visuotinės ekonominės svarbos paslaugų atžvilgiu valstybėms narėms neužkerta kelio pranešti apie konkrečius pagalbos projektus. Tokio pranešimo atveju arba jei Komisija konkrečios pagalbos priemonės suderinamumą vertina gavusi skundą ar *ex officio*, Komisija įvertins, ar tenkinamos šios sprendimo sąlygos. Jeigu sąlygos netenkinamos, priemonė bus įvertinta vadovaujantis principais, išdėstytais Komisijos komunikate dėl bendrųjų nuostatų dėl valstybės pagalbos kompensacijos už viešąją paslaugą forma;
- (27) šis sprendimas turėtų būti taikomas nepažeidžiant 2006 m. lapkričio 16 d. Komisijos direktyvos 2006/111/EEB dėl finansinių santykių tarp valstybių narių ir valstybės įmonių skaidrumo ir dėl finansinio skaidrumo tam tikrose įmonėse ⁽⁴⁾ nuostatų;
- (28) šis sprendimas turėtų būti taikomas nepažeidžiant Sąjungos konkurencijos srities, ypač Sutarties 101 ir 102 straipsnių, nuostatų;
- (29) šis sprendimas turėtų būti taikomas nepažeidžiant Sąjungos viešojo pirkimo srities nuostatų;
- (30) šis sprendimas turėtų būti taikomas nepažeidžiant griežtesnės Sąjungos sektorių teisės aktų nuostatų;
- (31) reikėtų numatyti pereinamojo laikotarpio nuostatas individualiai pagalbai, kuri buvo suteikta prieš įsigaliojant šiam sprendimui. Pagalbos schemas, kurios buvo įgyvendinamos pagal Sprendimą 2005/842/EB prieš įsigaliojant šiam sprendimui, turėtų būti ir toliau suderinama su vidaus rinka ir jai netaikomas pranešimo reikalavimas dar dvejus metus. Pagalba, suteikta prieš įsigaliojant šiam sprendimui, kuri nebuvo skirta pagal Sprendimą 2005/842/EB, bet atitinka šio sprendimo nustatytas sąlygas, turėtų būti laikoma suderinama su vidaus rinka ir jai neturėtų būti taikomas pranešimo reikalavimas;

⁽¹⁾ OL L 315, 2007 12 3, p. 1.

⁽²⁾ OL L 293, 2008 10 31, p. 3.

⁽³⁾ OL L 364, 1992 12 12, p. 7.

⁽⁴⁾ OL L 318, 2006 11 17, p. 17.

- (32) Komisija ketina peržiūrėti šį sprendimą po penkerių metų nuo jo įsigaliojimo,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Dalykas

Šiame sprendime nustatomos sąlygos, kuriomis valstybės pagalba, kompensacijos už viešąją paslaugą forma skiriama tam tikroms įmonėms, kurioms pavesta teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugas, gali būti suderinama su vidaus rinka ir kuriai galėtų būti netaikomas Sutarties 108 straipsnio 3 dalyje nustatytas reikalavimas apie ją pranešti.

2 straipsnis

Taikymo sritis

1. Šis sprendimas taikomas vienai iš toliau nurodytų kategorijų priklausančiai valstybės pagalbai kompensacijos už viešąją paslaugą forma, suteiktai įmonėms, kurioms pavesta teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugas, kaip nurodyta Sutarties 106 straipsnio 2 dalyje:

- a) kompensacijai už visuotinės ekonominės svarbos paslaugų, kurių vertė per metus neviršija 15 mln. EUR, teikimą kitose nei transporto ir transporto infrastruktūros srityse;

jeigu kompensacijos suma per pavedimo laikotarpį kinta, metinė suma apskaičiuojama kaip metinių kompensacijos sumų, kurias numatoma gauti per pavedimo laikotarpį, vidurkis;

- b) kompensacijai už ligoninių, teikiančių sveikatos priežiūros, ir, jei tinka, pirmosios pagalbos paslaugas, visuotinės ekonominės svarbos paslaugų teikimą, pagalbines veiklas, tiesiogiai susijusias su pagrindine veikla (ypač mokslinių tyrimų veiklos) vykdymu neužkertamas kelias šio punkto taikymui;

- c) kompensacijai už visuotinės ekonominės svarbos paslaugų, kuriomis tenkinami socialiniai poreikiai, susiję su sveikatos ir ilgalaikę priežiūra, vaiko priežiūra, galimybe įsidarbinti ir vėl integruotis į darbo rinką, socialiniu būstu ir pažeidžiamų grupių socialine rūpyba ir įtrauktimi, teikimą;

- d) kompensacijai už visuotinės ekonominės svarbos susisiekimo paslaugas oro arba jūrų transportu su salomis, iš kurių ir į kurias per dvejus finansinius metus iki tų metų, kuriais buvo pavesta teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugą, vidutiniškai per metus keliavo ne daugiau kaip 300 000 keleivių;

- e) kompensacijai už visuotinės ekonominės svarbos paslaugas oro uostams ir uostams, kuriuose vidutinis keleivių skaičius

per dvejus finansinius metus iki tų metų, kuriais buvo pavesta teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugą, neviršija 200 000 keleivių oro uostų atveju ir 300 000 keleivių uostų atveju.

2. Šis sprendimas taikomas tik tada, kai įmonei pavedama teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugą ne ilgesnį nei dešimt metų laikotarpį. Kai pavedimo laikotarpis ilgesnis nei dešimt metų, sprendimas taikomas tik tada, kai paslaugos teikėjas turi imtis didelių investicijų, kurios turi būti amortizuotos per ilgesnį laikotarpį pagal bendruosius apskaitos principus.

3. Jeigu pavedimo laikotarpiu šio sprendimo taikymo sąlygos nustoja būti tenkinamos, apie priemonę pranešama pagal Sutarties 108 straipsnio 3 dalį.

4. Oro ir jūrų transporto srityje šis sprendimas taikomas tik valstybės pagalbai kompensacijos už viešąją paslaugą forma, teikiamai įmonėms, kurioms pavesta teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugas, kaip nurodyta Sutarties 106 straipsnio 2 dalyje, kai ši pagalba atitinka Reglamento (EB) Nr. 1008/2008 ir atitinkamai Reglamento (EEB) Nr. 3577/92 nuostatas.

5. Šis sprendimas netaikomas valstybės pagalbai kompensacijos už viešąją paslaugą forma, suteiktai įmonėms, veikiančioms sausumos transporto srityje.

3 straipsnis

Pagalbos suderinamumas ir pranešimo reikalavimo netaikymas

Valstybės pagalba kompensacijos už viešąją paslaugą forma, kuri atitinka šiame sprendime nustatytas sąlygas, yra suderinama su vidaus rinka, jei netaikomas išankstinio pranešimo reikalavimas, kaip numatyta Sutarties 108 straipsnio 3 dalyje, jeigu ji taip pat atitinka iš Sutarties ar Sąjungos tam tikros sektorių teisės aktų kylančius reikalavimus.

4 straipsnis

Pavedimas

Įmonei turi būti pavedama teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugas vienu ar keliais dokumentais, kurių formą gali nustatyti kiekviena valstybė narė. Dokumente ar dokumentuose be kita ko turi būti nurodyta:

- a) su viešąja paslauga susijusių įsipareigojimų pobūdis ir trukmė;

- b) įmonė ir, jei tinkama, teritorija;

- c) institucijos įmonei suteiktų išimtinių arba specialių teisių pobūdis;
- d) kompensacijos mechanizmo aprašas ir kompensacijos apskaičiavimo, kontrolės ir peržiūros kriterijai;
- e) kompensacijos permokos vengimo ir grąžinimo tvarka ir
- f) nuoroda į šį sprendimą.
- d) gali būti atsižvelgiama į su investicijomis, ypač su infrastruktūra, susijusias išlaidas, būtinas visuotinės ekonominės svarbos paslaugai teikti.

5 straipsnis

Kompensacija

1. Kompensacijos suma negali viršyti to, kas būtina grynosiomis išlaidoms, patirtoms vykdant su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus, padengti, įskaitant nuosaičių pelną.

2. Grynosios išlaidos gali būti apskaičiuojamos kaip skirtumas tarp 3 dalyje apibrėžtų išlaidų ir 4 dalyje apibrėžtų pajamų. Jos taip pat gali būti apskaičiuojamos kaip skirtumas tarp įmonės, vykdančios su viešąja paslauga susijusį įsipareigojimą, grynųjų išlaidų ir tos pačios įmonės, nevykdančios tokio įsipareigojimo, grynųjų išlaidų arba pelno.

3. Išlaidos, į kurias turi būti atsižvelgiama, yra visos dėl visuotinės ekonominės svarbos paslaugos teikimo patiriamos išlaidos. Jos apskaičiuojamos remiantis šiais bendrai priimtais išlaidų apskaitos principais:

- a) jei įmonė vykdo veiklą, susijusią tik su visuotinės ekonominės svarbos paslaugos teikimu, atsižvelgiama į visas įmonės išlaidas;
- b) jei įmonė taip pat vykdo kitą veiklą, nesusijusią su visuotinės ekonominės svarbos paslauga, atsižvelgiama tik į išlaidas, susijusias su visuotinės ekonominės svarbos paslauga;
- c) išlaidos, siejamos su visuotinės ekonominės svarbos paslauga, gali apimti visas tiesiogines išlaidas, patirtas teikiant visuotinės ekonominės svarbos paslaugą ir tinkamą išlaidų, kurios bendros visuotinės ekonominės svarbos paslaugai ir kitai veiklai, dalį;

4. Pajamos, į kurias reikia atsižvelgti, turi apimti bent visas pajamas, gautas už visuotinės ekonominės svarbos paslaugą, nepriklausomai nuo to, ar pajamos priskiriamos valstybės pagalbai pagal Sutarties 107 straipsnį. Jeigu įmonei priklauso specialiosios ar išskirtinės teisės, susijusios su kita veikla nei visuotinės ekonominės svarbos paslaugų teikimas, už kurią skiriama pagalba, dėl kurių gaunamas didesnis nei nuosaičius pelnas, arba įmonė naudoja kitomis valstybės suteiktomis lengvatomis, į jas būtina atsižvelgti nustatant įmonės pajamas, nepaisant jų klasifikavimo pagal Sutarties 87 straipsnį. Valstybė narė gali nuspręsti, kad pelnas, gautas vykdant kitą su atitinkama visuotinės ekonominės svarbos paslauga nesusijusią veiklą, būtų naudojamas visuotinės ekonominės svarbos paslaugai iš dalies ar visiškai finansuoti.

5. Šiame sprendime „nuosaičius pelnas“ reiškia kapitalo grąžos normą, kurios reikėtų vidutinei įmonei, svarstančiai, ar teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugą visu pavedimo laikotarpiu, ir kurią apskaičiuojant atsižvelgiama į rizikos mastą. „Kapitalo grąžos norma“ reiškia vidinės grąžos normą, kurią įmonė gauna iš pavedimo laikotarpiu investuoto kapitalo. Rizikos mastas priklauso nuo sektoriaus, paslaugos rūšies ir kompensavimo mechanizmo savybių.

6. Siekdamas nustatyti, kas yra nuosaičius pelnas, valstybės narės gali įvesti skatinamuosius kriterijus, susijusius, pavyzdžiui, su teikiamos paslaugos kokybe ir našumo padidėjimu. Padidėjus našumui, teikiamos paslaugos kokybė neturi sumažėti. Bet koks atlygis, susijęs su veiklos našumo padidėjimu, turėtų būti tokio dydžio, kad padidėjęs našumas būtų vienodai naudingas tiek įmonei ir valstybei narei, tiek (arba) naudotojams.

7. Bet kuriuo atveju šiame sprendime kapitalo grąžos norma, nevirsijanti atitinkamos apskaitos sandorių normos ir papildomų 100 bazinių punktų, turėtų būti laikoma nuosaičia. Atitinkama apskaitos sandorių norma – tai apskaitos sandorių norma, kurios terminas ir valiuta atitinka pavedime nurodytą laikotarpį ir valiutą. Jeigu visuotinės ekonominės svarbos paslaugos teikimas nesusijęs su didele komercine ar sutartine rizika, ypač kai ex post iš esmės kompensuojamos visos grynosios išlaidos, patirtos teikiant visuotinės ekonominės svarbos paslaugą, nuosaičius pelnas negali viršyti atitinkamos apskaitos sandorių normos ir papildomų 100 bazinių punktų.

8. Jeigu dėl konkrečių aplinkybių kapitalo grąžos normos naudoti neįmanoma, valstybės narės gali remtis kitais pelno dydžio rodikliais, nei kapitalo grąžos norma, nuosaikiam pelnui nustatyti, pavyzdžiui, pelno apskaitos priemonėmis, tokiomis kaip vidutinė nuosavo kapitalo grąža, panaudoto kapitalo grąža, turto grąža arba pardavimo grąža. „Grąža“ tam tikrais metais – tai pajamos neatskaičius palūkanų ir mokesčių tais metais. Grąžos vidurkis apskaičiuojamas sutarties vykdymo laikotarpiu taikant diskonto koeficientą, kaip nurodyta Komisijos komunikate dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo pakeitimo⁽¹⁾. Nesvarbu, kuris rodiklis pasirenkamas, valstybė narė Komisijai paprašius turi galėti pateikti įrodymus, kad pelnas neviršija pelno, kurio reikėtų vidutinei įmonei svarstant, ar teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugą; pavyzdžiui, valstybė narė gali nurodyti grąžą, gaunamą pagal panašias konkurencinėmis sąlygomis sudarytas viešųjų paslaugų sutartis.

9. Kai įmonė vykdo tiek su visuotinės ekonominės svarbos paslauga susijusią veiklą, tiek kitokią veiklą, vidaus sąskaitose turi būti atskirai pateiktos su visuotinės ekonominės svarbos paslaugomis susijusios išlaidos bei pajamos ir su kitos veiklos vykdymu susijusios išlaidos ir pajamos, bei nurodyti išlaidų ir pajamų paskirstymo kriterijai. Išlaidos, susijusios su visuotinės ekonominės svarbos paslaugai nepriskiriama veikla, apima visas tiesiogines išlaidas, reikiamą bendrų išlaidų dalį ir deramą kapitalo grąžą. Šioms išlaidoms padengti kompensacija neteikiama.

10. Valstybės narės reikalauja, kad susijusi įmonė grąžintų gautą kompensacijos permoką.

6 straipsnis

Kompensacijos permokos kontrolė

1. Valstybės narės turi užtikrinti, kad kompensacija už visuotinės ekonominės svarbos paslaugą skiriama laikantis šio sprendimo reikalavimų, ypač, kad įmonei nebūtų išmokėta didesnė nei pagal 5 straipsnį nustatyta kompensacijos suma. Komisijai paprašius, jos turi pateikti įrodymų. Jos vykdo reguliarias patikras arba pasirūpina, kad tokios patikros būtų atliktos bent kas trejus metus pavedimo vykdymo laikotarpiu ir jam pasibaigus.

2. Jei įmonei buvo išmokėta didesnė nei pagal 5 straipsnį nustatyta kompensacijos suma, valstybė narė reikalauja, kad įmonė grąžintų gautą kompensacijos permoką. Kompensacijos apskaičiavimo kriterijai ateityje atnaujinami. Kai kompensacijos permoka neviršija 10 % vidutinės metinės kompensacijos sumos, tokia kompensacijos permoka gali būti perkeliama į kitą laikotarpį ir atimama iš kompensacijos sumos, mokėtinos tą laikotarpį.

⁽¹⁾ OL C 14, 2008 1 19, p. 6.

7 straipsnis

Skaidrumas

Kai valstybė narė teikia didesnę nei 15 mln. EUR kompensaciją įmonei, kuri vykdo kitą su atitinkama visuotinės ekonominės svarbos paslauga nesusijusią veiklą, internetu arba kitu tinkamu būdu ji turi paskelbti tokią informaciją:

a) pavedimo dokumentą arba jo santrauką, įtraukiant 4 straipsnyje išvardytą informaciją;

b) kiekvienais metais įmonei skirtas pagalbos sumas.

8 straipsnis

Galimybė susipažinti su informacija

Valstybės narės pavedimo vykdymo laikotarpiu ir bent dešimt metų nuo pavedimo laikotarpio pabaigos turi saugoti informaciją, kuri yra būtina nustatyti, ar skirta kompensacija yra suderinama su šiuo sprendimu.

Komisijai pateikus raštišką prašymą, valstybės narės Komisijai pateikia visą jos manymu būtiną informaciją, kuri leistų nustatyti, ar galiojančios kompensacijos priemonės yra suderinamos su šiuo sprendimu.

9 straipsnis

Ataskaitos

Valstybės narės kas dvejus metus Komisijai teikia šio sprendimo įgyvendinimo ataskaitas. Ataskaitose turi būti išsamiai apžvelgtas šio sprendimo taikymas, susijęs su skirtingomis 2 straipsnio 1 dalyje nurodytų kategorijų paslaugomis, įskaitant:

a) šio sprendimo taikymo paslaugoms, kurios patenka į jo taikymo sritį, įskaitant ir vidaus veiklą, aprašą;

b) bendra pagal šį sprendimą suteiktos pagalbos sumą ir jos suskirstymą pagal sektorius;

- c) ar taikant šį sprendimą kilo sunkumų arba gauta trečiųjų šalių skundų dėl konkrečios paslaugos

ir

- d) kitą Komisijos reikalaujamą informaciją dėl sprendimo taikymo, kuri turi būti nurodyta likus pakankamai laiko prieš ataskaitos pateikimą.

Pirmoji ataskaita pateikiama iki 2014 m. birželio 30 d.

10 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos

Šis sprendimas taikomas iki jo įsigaliojimo skirtai individualiai pagalbai ir pagalbos schemoms laikantis šių nuostatų:

- a) pagalbos schemas, patvirtintos prieš įsigaliojant šiam sprendimui, kurios laikytos suderinama su vidaus rinka ir kurioms netaikytas reikalavimas apie jas pranešti pagal Sprendimą 2005/842/EB, ir toliau laikomos suderinamos su vidaus rinka; joms dar dvejus metus netaikomas reikalavimas apie jas pranešti;
- b) bet kokia prieš įsigaliojant šiam sprendimui suteikta pagalba, kuri nebuvo laikyta suderinama su vidaus rinka ir kuriai netaikytas reikalavimas apie ją pranešti pagal Sprendimą

2005/842/EB, bet atitinka šiame sprendime nustatytas sąlygas, yra suderinama su vidaus rinka ir jai netaikomas Sutarties 108 straipsnio 3 dalyje nustatytas reikalavimas apie ją iš anksto pranešti.

11 straipsnis

Panaikinimas

Šiuo sprendimu panaikinamas Sprendimas 2005/842/EB.

12 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis sprendimas įsigalioja 2012 m. sausio 31 d.

13 straipsnis

Adresatai

Šis sprendimas skirtas valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2011 m. gruodžio 20 d.

Komisijos vardu

Joaquín ALMUNIA

Pirmininko pavaduotojas